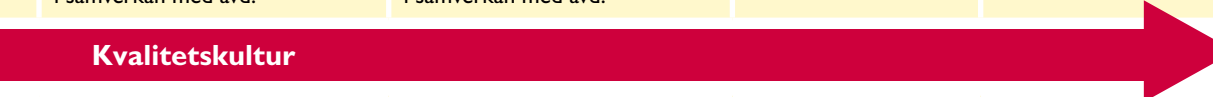

SiS tjänstekarta för behandling enl. LSU

AKTÖR	TID	FÖRE	TIDIG BEHANDLING	BEHANDLING	SEN BEHANDLING	UTSLUSSNING	EFTER FRIGIVNING
Den unge		Kontakt med behandl.avd. Rätt att ansöka om permission	Behandlingsplanering Behandlingsinsatser Individuella samtal med behandl. pers. Psykologkontakt vid behov Utbildning Brukarforum	Revidering av behandlingsplanering Behandlingsinsatser Individuella samtal med behandl. pers. Psykologkontakt vid behov Utbildning Brukarforum	Behandlingsplanering Behandlingsinsatser Individuella samtal med behandl. pers. Psykologkontakt vid behov Utbildning Brukarforum	Individuella samtal med behandl.pers. Utbildning Utslussningsplanering ADAD utskrivning	ADAD uppföljning
Familj/nätverk		Kontakt med behandl.avd.	Familje- och nätverksarbete	Familje- och nätverksarbete	Familje- och nätverksarbete	Utslussningsplanering	
Socialtjänsten		Kontakt med behandl.avd.	Behandlingsplanering i samverkan med avd.	Revidering av behandlingsplanering i samverkan med avd.	Behandlingsplanering i samverkan med avd.	Utslussningsplanering	Socialtjänstenkät
Kvalitetskultur 							
Placeringschef		Beslut om permissioner	Beslut om permissioner	Beslut om permissioner	Beslut om permissioner	Beslut om permissioner	
Institutionschef		Beslut/yttrande om permissioner	Beslut/yttrande om permissioner Beslut om särskilda befogenheter Omprövning av vård vid slutet enhet Brukarforum	Beslut/yttrande om permissioner Beslut om särskilda befogenheter Omprövning av vård vid slutet enhet Brukarforum	Beslut/yttrande om permissioner Beslut om särskilda befogenheter Omprövning av vård vid slutet enhet Brukarforum	Beslut/yttrande om permissioner Beslut om särskilda befogenheter Omprövning av vård vid slutet enhet Brukarforum Frigivningsbeslut	
Avdelningsföreståndare		Kontakt med socialtjänsten	Verkställighetplanering med den unge efter samråd med socialtjänsten Familje- och nätverksarbete Dokumentation	Revidering av behandlingsplanering i samverkan med den unge och socialtjänsten Familje- och nätverksarbete Dokumentation	Behandlingsplanering i samverkan med den unge och socialtjänsten Familje- och nätverksarbete Dokumentation	Utslussningsplanering ADAD utskrivning	ADAD uppföljning Socialtjänstenkät
Behandlingspersonal		Kontakt med den unge Kontakt med familj/nätverk	Behandlingsinsatser Individuella samtal	Behandlingsinsatser Individuella samtal	Behandlingsinsatser Individuella samtal	Individuella samtal	
Psykolog			Insatser vid behov	Insatser vid behov	Insatser vid behov		
Pedagog			Utbildning	Utbildning	Utbildning	Utslussningsplanering Utbildning	
Hälso- och sjukvårdspersonal			Ev. åtgärder	Ev. åtgärder	Ev. åtgärder	Utslussningsplanering	

Vistelse utanför det särskilda ungdomshemmet – permission, 18 § LSU (utdrag ur SiS interna riktlinjer) 3 december 2010/ÅF

Den dömde skall ges möjlighet till vistelse utanför institutionen i den utsträckning kravet på samhällsskydd medger det, om det bedöms lämpligt för att främja hans eller hennes anpassning i samhället. Vistelse utanför institutionen kan även medges om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses situationer i vilka den dömde kan medges vistelse utanför institutionen på annan grund än främjande av hans eller hennes anpassning i samhället, exempelvis för att inställa sig i domstol eller gå på en anhörigs begravning.

Begreppet vistelse utanför institutionen används i detta sammanhang som en samlande beteckning för flera olika alternativ såsom kortare vistelse vid ett visst tillfälle eller i en sammanhängande vistelse under flera dygn i sträck. Det kan också förekomma att den dömde medges att vistas utanför institutionen under viss del av dygnet för att delta i dagliga aktiviteter som kan antas underlätta anpassningen till samhället. Det kan vara frågan om behandling eller utbildning. Det krav som skall ställas är att vistelsen är förenad med någon slags strukturerad verksamhet vars syfte är att främja den unges anpassning i samhället.

Vistelse utanför institutionen kan beviljas med eller utan personal.

Vistelse utanför det särskilda ungdomshemmet skall förenas med de villkor som behövs för att institutionen skall ha tillräcklig kontroll över den dömde och för att han eller hon inte skall hamna i olämpliga situationer.

Av Råd och riktlinjer framgår också bl.a. vem som får fatta beslut om vistelse utanför institutionen i olika situationer.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Vissa bestämmelser som motsvarar de som finns i LVU har införts i verkställighetslagen LSU. I vissa fall har en hänvisning skett till LVU i LSU.

De särskilda befogenheterna är följande.

1. Begränsning av den dömdes rörelsefrihet (13 § LSU)
2. Vård vid låsbar enhet (14 § första stycket LSU)
3. Vård i enskildhet (14 § tredje stycket LSU)
4. Omhändertagande av egendom (15 § LSU) – hänvisning till 16 § LVU
5. Kroppsvisitation och yttlig kroppsbesiktning (15 § LSU) – hänvisning till 17 § LVU
6. Kontroll av brev och andra försändelser (15 § LSU) – hänvisning till 19 § LVU
7. Förverkande av egendom (15 § LSU) – hänvisning till 20 § LVU
8. Inskränkningar av den dömdes rätt att föra telefonsamtal och ta emot besök samt regleringen av vistelser utanför det särskilda ungdomshemmet (16 § LSU)
9. Hållas i avskildhet (17 § LSU)
10. Skyldighet att lämna blod-, urin- och utandningsprov (18 a § LSU)
11. Polishandräkning (20 § LSU)

Skälen för att vidta en tvångsåtgärd inom ramen för vården bör ställas i relation till de olägenheter ingripandet innebär för den enskilde i fråga bland annat om dennes självbestämmande och integritet (proportionalitetsregeln). Det betyder att en tvångsåtgärd skall stå i rimlig proportion till vad som står att vinna med åtgärden och den nytta som tvångsåtgärden kan ha för den enskilde. Om syftet med tvångsåtgärden kan tillgodoses genom någon mindre ingripande åtgärd, skall den åtgärden väljas. Proportionalitetsregeln ger således uttryck för att minsta möjliga tvång skall användas för att nå det avsedda syftet och innebär samtidigt en erinran om att tvånget får användas endast om syftet med åtgärden inte kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder. (Jfr 2 kap. 12 § regeringsformen samt 20 a § LVU och 36 a § LVM där principen nu lagfästs.)

Statens institutionsstyrelse

Vissa beslut enligt LSU

Lagrum	Innebörd	Vem får besluta?
13 § LSU	Omhändertagande av pass	Institutionschefen Chefen har möjlighet att delegera dessa beslut till annan i personalgruppen. Detta skall i så fall framgå av institutionens arbetsordning.
14 § LSU tredje stycket	Vård i enskildhet	Institutionschefen, skall anmälas till placeringschefen
15 § LSU (16 § LVU)	Omhändertagande av egendom	Institutionschefen Chefen har möjlighet att delegera dessa beslut till annan i personalgruppen. Detta skall i så fall framgå av institutionens arbetsordning
15 § LSU (17 § LVU)	Kroppsvsitation och ytlig kroppsbesiktning	Institutionschefen Chefen har möjlighet att delegera dessa beslut till annan i personalgruppen. Detta skall i så fall framgå av institutionens arbetsordning
16 § LSU	Telefonsamtal och besök	Institutionschefen Chefen har möjlighet att delegera dessa beslut till annan i personalgruppen. Detta skall i så fall framgå av institutionens arbetsordning
17 § LSU	Hållas i avskildhet	Institutionschefen
18 a § LSU	Blod-, urin- och utandningsprov	Institutionschefen Chefen har möjlighet att delegera dessa beslut till annan i personalgruppen. Detta skall i så fall framgå av institutionens arbetsordning
15 § LSU (19 § LVU)	Övervakning och granskning av brev och andra försändelser	Institutionschefen
15 § LSU (20 § LVU)	Förstörande eller försäljande av egendom	Institutionschefen
20 § LSU	Polishandräckning	Institutionschefen

De olika bestämmelserna lyder:

Begränsningar i rörelsefriheten

13 § LSU - Den dömden får hindras att lämna det särskilda ungdomshemmet och i övrigt underkastas den begränsning av rörelsefriheten som är nödvändig för att verkställigheten skall kunna genomföras. Den dömden får också hindras att disponera sitt pass. Den dömdes rörelsefrihet får även inskränkas, när det behövs av hänsyn till andra intagnas eller personalens säkerhet.

Vård vid låsbar enhet

14 § LSU - Verkställigheten skall inledas på en låsbar enhet. Så snart förhållandena medger det, skall den dömden ges möjlighet till vistelse under öppnare former. Frågan om den dömden kan ges möjlighet till vistelse under öppnare former skall prövas fortlöpande, dock minst en gång varannan månad. Om det krävs med hänsyn till den dömdes speciella behov av vård, hans eller hennes säkerhet eller övriga intagnas säkerhet får en dömd som vårdas på en låsbar enhet hindras från att träffa andra intagna (vård i enskildhet). En fråga om vård i enskildhet skall prövas fortlöpande och alltid omprövas inom sju dagar från senaste prövning.

Ringa och ta emot telefonsamtal och ta emot besök

16 § LSU - Den dömden har rätt att ringa och ta emot telefonsamtal och ta emot besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Den dömden får dock förvägras telefonsamtal och besök, om det kan äventyra säkerheten vid det särskilda ungdomshemmet eller kan motverka hans anpassning i samhället eller annars vara till skada för honom eller någon annan.

Hållas i avskildhet

17 § LSU Om det är särskilt påkallat av att den dömden uppträder våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hållas till ordningen, får den dömden hållas i avskildhet under förutsättning att han eller hon står under fortlöpande uppsikt av personalen. Den dömden får dock inte hållas i sådan avskildhet längre tid än som är absolut nödvändigt och inte i något fall under längre tid än 24 timmar i följd.

Omhändertagande av egendom

15 § LSU - Vad som sägs i 16, 17, 19 och 20 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall gälla även för den som är föremål för verkställighet av sluten ungdomsvård.

16 § LVU - Den som omfattas av bestämmelserna i 15 § får inte inneha narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor eller injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika. Den unge får inte heller inneha något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Om sådan egendom påträffas, skall den omhändertas.

Kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning

15 § LSU - Vad som sägs i 16, 17, 19 och 20 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall gälla även för den som är föremål för verkställighet av sluten ungdomsvård.

17 § LVU - Om det behövs, får den som omfattas av bestämmelserna i 15 § kroppsvisiteras eller ytligt kroppsbesiktigas, vid ankomst till hemmet, för kontroll av att denne inte bär på sig något som han eller hon inte får inneha där. Detsamma gäller om det under vistelsen i hemmet uppkommer misstanke att sådan egendom skall påträffas hos honom eller henne.

All den hänsyn som omständigheterna medger skall iakttas vid kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning. Om möjligt skall ett vittne närvara.

Blod-, urin och utandningsprov

18 a § LSU - Den dömda är, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl, skyldig att efter uppmaning vid ankomsten till det särskilda ungdomshemmet samt i samband med vistelse utanför hemmet enligt 18 § lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av om han eller hon är påverkad av narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, sådana medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana medel som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, om det kan misstänkas att den dömda är påverkad av något sådant medel.

Brevgranskning

15 § LSU - Vad som sägs i 16, 17, 19 och 20 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall gälla även för den som är föremål för verkställighet av sluten ungdomsvård.

19 § LVU - Den som omfattas av bestämmelserna i 15 § får underkastas övervakning av sina brev och andra försändelser, om detta behövs med hänsyn till ordningen vid hemmet eller till den unges särskilda förhållanden. För detta ändamål får Statens institutionsstyrelse öppna och ta del av försändelser som kommer till eller sänds från den unge. Om en ankommande försändelse innehåller egendom som den unge inte får inneha enligt 16 §, skall egendomen omhändertas.

Brev mellan den unge och en svensk myndighet eller advokat eller hans eller hennes offentliga biträde skall vidarebefordras utan föregående granskning.

Förstörande eller försäljning av omhändertagen egendom

15 § LSU - Vad som sägs i 16, 17, 19 och 20 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall gälla även för den som är föremål för verkställighet av sluten ungdomsvård.

20 § LVU - Har narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor omhändertagits enligt 16 eller 19 § eller har sådan egendom påträffats inom ett hem för särskilt noggrann tillsyn utan att det finns någon känd ägare till egendomen, skall Statens institutionsstyrelse låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § första stycket 1 lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som har erhållits vid försäljning tillfaller staten.

Detsamma skall gälla i fråga om injektionssprutor, kanyler och andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika.

Polishandräckning

20 § - Polismyndigheten skall på begäran av den som förestår vården vid ett särskilt ungdomshem lämna biträde för att söka efter och hämta tillbaka den som dömts till sluten ungdomsvård om den dömde avvikit eller för att ombesörja förflyttning av honom.

Överklagande av beslut

Av 23 § LSU följer att SiS beslut enligt denna lag i särskilda fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Som första instans är detta förvaltningsrätten. Den dömde har rätt att överklaga alla beslut av inskränkande karaktär. Uttryckssättet *i särskilda fall* har använts i syfte att markera att allmänna ordningsregler inom det särskilda ungdomshemmet inte får överklagas.

Dokumentation/journal

Alla beslut skall antecknas i den dömdes journal. Skälen för beslutet skall anges.

Institutionschefen bör anteckna i journalen att den dömden har informerats om rätten att överklaga. Detta är speciellt viktigt om den dömden inte har skrivit under beslutet.

En kopia på överklagandet och eventuella yttranden skall sparas i den dömdes pappersakt.

Möjlighet till vistelse under öppnare former (utdrag ur SiS interna riktlinjer)
3 december 2010/ÅF

För att minimera risken för skadeverkningar som ett frihetsberövande innebär bör den dömde inte underkastas mer ingripande begränsningar än nödvändigt. Den dömde bör därför ges möjlighet till vistelse under öppnare former så snart säkerhetsaspekten medger det. Frågan om den dömde skall ges möjlighet till vistelse under öppnare former skall prövas fortlöpande av SiS, dock minst en gång varannan månad. Besluten skall motiveras och dokumenteras i KIA. När institutionschefen anser att den dömde bör få vistelse under sådana öppnare former skall frågan genast anmälas till placeringschefen.

Vistelse under öppnare former kan innebära att den dömde regelbundet deltar i behandlings- och/eller fritidsaktiviteter utanför den låsbara enheten. Daglig vistelse i skola eller på praktikplats är andra exempel på vistelse i öppnare former.

Dagliga promenader utanför hemmet kan i vissa situationer anses uppfylla de formella kraven på vård i öppnare former. Detta torde dock förutsätta att andra aktiviteter av säkerhetsskäl är uteslutna samt att utevistelsen är sådan att den kan sägas utgöra vistelse i friare former. Detta betyder att promenaderna måste ha viss varaktighet samt ske under sådana former att lagstiftningens syfte uppnås.

Vistelse under öppnare former kan ske både med och utan personal.

Till kartan

Brukarforum vid de särskilda ungdomshemmen

3 december 2010/ÅF

Så kallade brukarforum genomförs regelbundet på varje avdelning på samtliga särskilda ungdomshem. Det är en mötesform där institutionschefen eller den han eller hon utser samtalar med ungdomarna på avdelningen, i grupp. Forumen ska ge ungdomarna en möjlighet att komma till tals om vistelsen på ungdomshemmet och en möjlighet att få inflytande över verksamheten. Brukarforumen dokumenteras och kommuniceras mellan ungdomshemmets ledning och forumet för att kunna utgöra ett underlag för verksamhetsplanering och utveckling.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Riktlinjer för verkställighetsplanering vid de särskilda ungdomshemmen

Inledning

Riktlinjer för verkställighetsplanering ska tillämpas för samtliga ungdomar som placeras enligt LSU vid SiS särskilda ungdomshem.

När det gäller den slutna ungdomsvården anges i 5 § förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) att för den som undergår sluten ungdomsvård ska en verkställighetsplan upprättas av SiS efter samråd med socialnämnden i den dömdes hemkommun.

Verkställighetsplanering är en process i flera steg som innebär kartläggning i form av en SiS-utredning, bedömning och val av anpassade insatser samt matchning i samspel med ungdomen, vårdnadshavaren och övriga parter. Verkställighetsplaneringen ska ta hänsyn till den unges hela livssituation enligt utredningen. Risk- och skyddsfaktorer ska bedömas och beaktas och vara inriktade mot att minska återfallsrisk i kriminalitet. Den dömdes motivation för förändring ska också framgå av verkställighetsplanen.

Den ansvariga för verkställighetsplaneringen ska ha en utbildningsbakgrund på minst högskoleexamen 210 högskolepoäng (hp) inom samhälls- /beteendevetenskap, t ex socionomexamen (dnr 26-472-2011).

Syfte

Verkställighetsplaneringen syftar till att säkerställa kontinuiteten i den enskildes vård. I de fall den dömden har varit placerad på SiS i anslutning till att LSU-domen gått i verkställighet, ska den dömdes tidigare behandlingsplan beaktas, där det är möjligt. De insatser som genomförs under verkställigheten ska framgå i verkställighetsplanen. Kvarstående vårdbehov samt plan för eventuella fortsatta insatser efter verkställighetens slut ska formuleras inför den dömdes utskrivning (slutanteckning).

Verkställighetsplan 1 ska vara upprättad inom 10 dagar från placeringen. Verkställighetsplanen ska följas upp var sjätte vecka och godkännas av berörda

parter. Innehållet i den obligatoriska SiS-utredningen, som ska vara färdigställd inom 8 veckor, ska utgöra grund för den fortsatta planeringen.

Delaktighet

Den dömde och dennes familj/vårdnadshavare ska i möjligaste mån göras delaktiga i den dömdes verkställighetsplanering. Den dömde ska få komma till tals och hans eller hennes intressen, önskemål och åsikter uppmärksammas och beaktas. Den dömdes och familjens/vårdnadshavarens delaktighet och syn på verkställighetsplaneringen ska framgå tydligt.

Innehåll

Verkställighetsplanen ska vara konkret och möjlig att genomföra med hänsyn till verkställighetstiden. Den unges egen uppfattning om sig själv och sin situation tillsammans med den information den unge lämnat i ADAD är en annan självklar utgångspunkt för verkställighetsplaneringen. Information om tidigare vistelser hos SiS liksom tidigare utförda utredningar, BBIC och annat, kan ge information som ska beaktas och värderas vid verkställighetsplaneringen.

I verkställighetsplanen (enligt bifogad mall) anges de insatser den unge planeras delta i under verkställigheten. Innehållet i verkställighetsplanen ska vara kortfattat, konkret och förståelig och det ska finnas en koppling mellan den unges problem, behandlingsmål och de insatser som planeras. Genom verkställighetsplanen tydliggörs för ungdomen, vårdnadshavaren, personalen och socialtjänsten vem som ska göra vad, när och hur.

Verkställighetsplanen (se mall) ska innehålla;

- en kort redovisning av den unges livssituation
- konkreta och realistiska mål och delmål för vården
- den unges uppfattning om sina problem, behov och resurser
- den unges delaktighet i verkställighetsplaneringen
- den unges motivation att medverka för förändring
- planerade insatser för varje riskområde
- uppgift om vem som ansvarar för att insatserna genomförs
- uppgifter om när verkställighetsplanen ska följas upp.

Uppföljning

Verkställighetsplanen ska följas upp med ungefär 6 veckors mellanrum. Uppföljningen ska omfatta samtliga formulerade risk- och behovsområden i verkställighetsplanen. Eventuella förändringar i den unges motivation till behandling ska bedömas och noteras. Av verkställighetsplanen ska framgå vilka förändringar som har skett och om de planerade målen har uppnåtts. Om målen omformulerats ska det motiveras.

Slutanteckning

Vid utskrivningen ska en strukturerad sammanfattning av innehållet i placeringen, en sk slutanteckning upprättas som delges den dömde och skickas till socialtjänsten (se mall) med eventuellt undantag avseende ungdomar över 18 år, se Juridikenhetens Råd och Riktlinjer sluten ungdomsvård (2003:1) avseende sekretess.

Slutanteckningen ska innehålla;

- beskrivning av den dömdes resurser och problematik vid verkställighetens början (se mall)
- redovisning av målen för den dömdes vård och behandling
- den dömdes/familjens delaktighet i behandlingen
- den dömdes motivation att medverka i sin förändring
- redovisning av de insatser den dömde tagit del av (t.ex. utredning, behandlingsprogram, skola, behandlingsamtal, psykologsamtal osv.)
- genomförda insatser för att motverka fortsatt kriminalitet
- redovisning av i vilken utsträckning de planerade insatserna genomförts
- en bedömning av eventuella kvarstående behandlingsbehov och förslag till fortsatta insatser

Familje- och nätverksarbete vid de särskilda ungdomshemmen 3 december 2010/ÅF

Det familje- och nätverksarbete som bedrivs inom SiS kan delas in i tre kategorier¹.

Kategorierna tar sin utgångspunkt i *målet* med arbetet.

Avdelningarna på samtliga särskilda ungdomshem bedriver familje- och nätverksarbete minst enligt kategori 1.

Kategori 1: Informera, involvera

Det övergripande målet är att på olika sätt göra föräldrarna delaktiga i institutionens arbete, för att underlätta kontakten och förståelsen mellan den unge och hans eller hennes föräldrar.

Till denna kategori hör:

Föräldrainsformation vid placering

Delaktighet i behandlingsplanering

Fortlöpande kontakt mellan föräldrar och den unge respektive mellan föräldrar och behandlingspersonal under placeringen

Besök vid institutionen

Föräldraträffar

Kompetenskrav för den personal som ansvarar för arbetet på nivå 1:

grundläggande kompetens i familjesamtal och familjearbete minst motsvarande 3 – 5 poängs högskolestudier

Kategori 2: Stöd, utredning

Det övergripande målet är att föräldrarna skall få stöd för att bättre kunna fungera som föräldrar. Föräldrarna skall stärkas i stöd, umgänge och gränssättning till sina barn.

Till denna kategori hör:

Föräldrastärkande arbete

Stödjande familje- och nätverksarbete

Familjepedagogiskt arbete (PMT eller motsvarande)

Miljöterapi där familjer deltar

Utredning av familj och nätverk enligt SiS anvisningar

Kompetenskrav för den personal som ansvarar för arbetet på nivå 2:

¹ Kategoriseringen härrör från Allmän SiS-rapport 2001:8 Utbildning i familje- och nätverksarbete vid särskilda ungdomshem (Margareta Hydén).

att uppfylla behörighetskraven till grundläggande psykoterapiutbildning (steg 1) eller motsvarande.

Kategori 3: Förändring

Det övergripande målet är att förändra kommunikationsmönster och relationer inom familjen.

Till denna kategori hör:

Familjeterapi (FFT eller MTFC, MST mm)

Terapeutiskt nätverksarbete

Kompetenskrav för den personal som ansvarar för arbetet på nivå 3:

familjeterapi skall bedrivas av leg. psykoterapeut med inriktning mot familjeterapi (60 poäng) alternativt steg1-nivå under kontinuerlig handledning av handledarkompetent familjeterapeut.

Till kartan

Metoder och program inom vård och behandling

3 december 2010/ÅF

SiS institutioner använder ett antal metoder och program i vården och behandlingen. De används i arbetet med enskilda klienter, klienter i grupp eller klienters familjer.

Varje metod/program har sitt ursprung i väletablerade teoribildningar eller inriktningar.

Gemensamt för alla metoder och program är att alliansen, en fungerande kontakt mellan behandlare och klient, är en viktig förutsättning för att förändring ska kunna ske.

En utbredd teoretisk modell för människors olika förmågor att skapa och behålla relationer är den så kallade anknytningsteorin, att tidigare erfarenheter av relationer präglar framtida kontakter med människor i omgivningen. Människor försöker aktivt skapa sig trygghet och säkerhet på ett sätt de förstår utifrån sina erfarenheter. Hur samarbetet mellan behandlare och klient utvecklas är alltså, enligt anknytningsteorin, inte bara beroende av klientens erfarenheter av relationer och relationsskapare, utan också av behandlarens erfarenheter.

Den vanligaste behandlingsinriktningen inom SiS är kognitiv beteendeterapi (KBT). I KBT arbetar man både med kognitiva metoder, det vill säga metoder baserade på hur människan tänker, och på beteendemetoder, det hon faktiskt gör. Klient och behandlare arbetar tillsammans enligt en fastlagd struktur och med ett gemensamt formulerat mål för vad man vill uppnå med behandlingen. KBT ligger till grund för de flesta av de metoder som beskrivs här.

En annan behandlingsinriktning är psykodynamiskt terapi. Med hjälp av terapi klarlägger man de omedvetna krafter och konflikter i klientens inre som skapar eller bidrar till hans/hennes problem. Målet med behandlingen är att klienten ska få ökad självkänedom.

Här följer kortfattad beskrivning av de behandlingsmetoder som SiS i huvudsak använder.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

MultifunC – Multifunktionell behandling på institution och i närmiljö

Behandlingsmodell för ungdomar i åldern 14–18 år. Modellen har skapats utifrån vad forskningen vet om olika verksamma metoder för denna grupp. Modellen omfattar både utredning, behandling och eftervård.

MTFC – Multidimensional Treatment Foster Care

Behandlingsmodell för unga i åldern 12–18 år. Speciellt för metoden är ett mycket nära samarbete mellan vuxna som finns runt den unge, till exempel behandlingsteamet på institutionen, familjehemmet och uppväxtfamiljen.

ART – Aggression Replacement Training

Program som riktar sig till ungdomar i åldern 12–20 år. Man tränar sociala färdigheter, ilskekontroll och moralfrågor.

CRA – Community Reinforcement Approach

Metod som riktar sig till vuxna missbrukare och arbetar med personens missbruk, boende, arbete, fritid och sociala kontakter. Man gör bland annat en noggrann kartläggning av vilka tankar och känslor som gör att personen fortsätter att missbruka.

DBT – Dialektisk beteendeterapi

För ungdomar och vuxna som har svårt att reglera känslor och impulser och även svårt att hantera relationer. Arbetet innefattar färdighetsträning, individuell terapi och träning av "medveten närvaro".

FFT – Funktionell familjeterapi

Metod som vänder sig till familjer med barn och ungdomar i åldern 11–18 år. FFT-terapeuten har samtal med den unge och dennes familj. I samtalen utgår man från konkreta problem och risker, och arbetar med att utveckla styrkor och resurser.

Komet

Utbildning för föräldrar med barn i åldrarna 12–18 år. Föräldrautbildningen utförs i grupp. Man tränar samvaro, kommunikation och att lösa gemensamma problem.

MI – Motiverande samtal

En samtalsmetod som används i den dagliga samvaron med ungdomar och vuxna klienter på institution, och vid strukturerade samtal. Samtalen riktar in sig på den unges/klientens förmåga till förändring.

Tolvstegsbehandling

Riktat sig i första hand till vuxna med alkoholberoende. Här ges bland annat lektioner om "kemiskt" beroende. Deltagarna får i gruppform undervisning om sjukdomsbegreppet, förnekande, återfallsprevention med mera.

Återfallsprevention

Vänder sig till alkohol- och drogberoende vuxna och ungdomar. Metoden utgår från att tolkningen av en händelse (en tanke) leder till en känslomässig reaktion som leder vidare till en handling. Genom att klienten lär sig känna igen reaktionerna stärks klientens förmåga att undvika återfall eller att göra eventuella återfall så korta och lindriga som möjligt.

Frigivning (utdrag ur SiS interna riktlinjer)

3 december 2010/ÅF

Institutionschefen bestämmer när på dagen den dömda skall frigges. Innan den dömda frigges bör institutionen kontakta såväl socialtjänsten i den dömdes hemort som de närmast anhöriga.

Om målsäganden har begärt att bli underrättad skall normalt institutionen meddela honom eller henne när den dömda frigges.

Vid frigivningen skall den dömda kvittera ut inestående medel och andra tillhörigheter som han eller hon innehaft eller som SiS förvarat för hans eller hennes räkning.

Saknar den som frigges kontanta medel, skall institutionen betala kostnaden för resa till hemorten i Sverige med allmänna kommunikationer.

När den unge frigges skall han eller hon få med sig ett frigivningsbeslut

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Utslussning (utdrag ur SiS interna riktlinjer)

3 december 2010/ÅF

Det finns möjlighet att placera den dömda utanför det särskilda ungdomshemmet i utslussningsskedet under pågående verkställighet.

Utslussningen, som skall ses som ett viktigt led i den dömdes anpassning i samhället, bör ske successivt och planläggas i samråd med socialtjänsten i den dömdes hemkommun. Samverkan mellan institutionen och socialtjänsten är av största vikt i detta avseende. Utslussning bör vara en normal del av påföljden slutna ungdomsvård, särskilt vid längre strafftider. Det är dock viktigt att framhålla att slutna ungdomsvård är en frihetsberövande påföljd, som inte får urholkas så att den får en annan innebörd än vad som avsågs när domstolen meddelade sin dom. Det normala är att utrymmet för utslussning ökar mot slutet av verkställighetstiden efter en individuell prövning. Placering får dock inte ske i föräldrahemmet eller i eget boende eftersom det skulle urholka den frihetsberövande påföljdens innehåll.

Vid placering utanför institutionen fordras att socialnämnden samtycker till placeringen eftersom det är kommunen som har kostnadsansvaret för boendet om placeringen inte sker på någon av SiS institutioner. Det bör här poängteras att utslussning till stor del kommer att kunna ske inom ramen för SiS verksamhet i form av placering på öppen avdelning med skolgång eller praktik utanför institutionen eller placering i någon form av utslussningsboende med kontinuerligt stöd och tillsyn av personal från institutionen.

Utslussningstiden skall räknas in i verkställighetstiden.

Beslutet om placering utanför ungdomshemmet kan vid behov förenas med särskilda villkor. Behovet av villkor prövas av SiS efter samråd med socialtjänsten. Exempel på sådana villkor kan vara:

- drogfrihet
- kontakt med person på det särskilda ungdomshemmet
- kontakt med socialtjänsten
- förbud att uppehålla sig på viss plats
- förbud att ta kontakt med vissa personer

Den placerande institutionen har ansvar för den dömda och skall noga följa vården.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Den som bryter mot en meddelad föreskrift eller missköter sig på annat sätt skall snabbt kunna återföras till institutionen. Vistelsen utanför institutionen måste därför ordnas på ett sådant sätt att företrädare för institutionen hela tiden kan följa den dömdes förhållanden. Institutionen behåller behandlingsansvaret för den unge även när han eller hon vistas utanför institutionen.

Personal som får kännedom om att en person, som dömts till sluten ungdomsvård och som vistas utanför institutionen, bryter mot en meddelad föreskrift skall omgående anmäla detta till institutionschefen som beslutar om den dömda skall återföras till institutionen.

ADAD utskrivning

3 december 2010/ÅF

En viktig uppgift för SiS är att dokumentera och följa upp de unga som vårdats på myndighetens särskilda ungdomshem. ADAD är det klientdokumentationssystem som SiS använder för dokumentation och utvärdering av insatser för ungdomar inom SiS ungdomsvård.

Syftet med ADAD-systemet är att ge kunskap som är av betydelse för praktiskt verksamma behandlare, beslutsfattare och forskare. ADAD-systemet används på individ, lokal respektive generell/nationell nivå för olika syften. På individnivå utgör dokumentationen underlag för behandlingsplanering och uppföljning. Vad gäller lokal/institutions nivå skapar dokumentationen dels underlag för verksamhetsbeskrivning, dels ger den underlag för kontinuerlig självutvärdering i form av beskrivningar av ungdomar och insatser, båda dessa som ett led i kvalitetsutvecklingen. På generell/nationell nivå ger dokumentationen underlag för central planering samt bidrar till en allmän grundläggande epidemiologisk information.

Utifrån strukturerade intervjuer får den unge en möjlighet att vara mer delaktig i sin egen vård och ge sin egen bild av sin livssituation och en möjlighet att tala om vad han/hon behöver hjälp med. På detta sätt kan vistelsen på institutionen bli så meningsfull som möjligt. ADAD-intervjuerna belyser levnadsområdena fysisk hälsa, skola, arbete/sysselsättning, fritid och kamratkontakter, familjeförhållanden, psykisk hälsa, brottslighet samt användning av alkohol och narkotika.

ADAD utskrivning:

Avslutnings-/utskrivningsformuläret används för att beskriva den unges förhållanden då denne skrivs ut från institutionen. Formuläret beskriver vilka insatser den unge tagit del av under behandlingsperioden och hur den fortsatta planeringen ser ut vid utskrivning.

Den avslutande utskrivningsintervjun ger även information om hur vården har upplevts och fungerat på institutionerna. Dessa uppgifter är viktiga för att SiS i sitt framtida arbete skall kunna använda myndighetens resurser på bästa sätt.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

ADAD uppföljning

3 december 2010/ÅF

En viktig uppgift för SiS är att dokumentera och följa upp de unga som vårdats på myndighetens särskilda ungdomshem. ADAD är det klientdokumentationssystem som SiS använder för dokumentation och utvärdering av insatser för ungdomar inom SiS ungdomsvård.

Syftet med ADAD-systemet är att ge kunskap som är av betydelse för praktiskt verksamma behandlare, beslutsfattare och forskare. ADAD-systemet används på individ, lokal respektive generell/nationell nivå för olika syften. På individnivå utgör dokumentationen underlag för behandlingsplanering och uppföljning. Vad gäller lokal/institutions nivå skapar dokumentationen dels underlag för verksamhetsbeskrivning, dels ger den underlag för kontinuerlig självutvärdering i form av beskrivningar av ungdomar och insatser, båda dessa som ett led i kvalitetsutvecklingen. På generell/nationell nivå ger dokumentationen underlag för central planering samt bidrar till en allmän grundläggande epidemiologisk information.

Utifrån strukturerade intervjuer får den unge en möjlighet att vara mer delaktig i sin egen vård och ge sin egen bild av sin livssituation och en möjlighet att tala om vad han/hon behöver hjälp med. På detta sätt kan vistelsen på institutionen bli så meningsfull som möjligt. ADAD-intervjuerna belyser levnadsområdena fysisk hälsa, skola, arbete/sysselsättning, fritid och kamratkontakter, familjeförhållanden, psykisk hälsa, brottslighet samt användning av alkohol och narkotika.

ADAD uppföljning

En uppföljningsintervju görs 6 månader efter utskrivning från SiSs institutioner. Formuläret har många frågor gemensamma med inskrivningsformuläret på varje levnadsområde, vilket möjliggör jämförelser mellan livssituationen för den unge 6 månader före respektive 6 månader efter avslutad behandling.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508

Till kartan

3 december 2010/ÅF

Socialtjänstenkät

SiS gör varje år en nationell uppföljning av missbruksvården vid LVM-hemmen och ungdomsvården vid de särskilda ungdomshemmen.

Socialtjänsten är vår uppdragsgivare och ansvarig för planering, placering och uppföljning av placeringarna.

Efter varje utskrivning från ett LVM-hem eller ett särskilt ungdomshem, eller vid överflyttning från ett ungdomshem till ett annat, skickas en enkät till socialtjänsten i den ansvariga kommunen.

Syftet med enkäten är att SiS centralt, men också varje institution, kontinuerligt ska få veta vad socialtjänsten tycker om handläggningen, samarbetet och behandlingen vid LVM-hemmen och de särskilda ungdomshemmen.

Statens institutionsstyrelse

Besök Drottninggatan 29
Post Box 16363
103 26 Stockholm

Telefon 08-453 40 00
Fax 08-453 40 50

E-post registrator@stat-inst.se
Internet www.stat-inst.se

Org-nr 202100-4508